

Johann STEINER, Doina MAGHEȚI, *Die Gräber schweigen. Berichte von der blutigsten Grenze Europas*, Troisdor, Verlag Gilde&Köster, 2008, 464 pag.

Volumul abordează în special problematica graniței de sud-vest a României de până la căderea Cortinei de Fier. Autorii estimează că până la Revoluția din decembrie 1989, în timpul încercărilor de a trece fraudulos hotarele țării spre a scăpa de dictatura lui Nicolae Ceaușescu, și-au pierdut viața mai mulți oameni decât la zidul Berlinului. Principala cale de evadare din România era peste Dunăre, spre Iugoslavia, și de acolo, către Occident. La această tentativă de evadare bine gândită din timp și ingenios pusă la cale au pierit nenumărați temerari, în timp ce alții au riscat să fie mutilați de vedetele rapide ale grănicerilor români.

Dată fiind situația imaginată mental de cetățenii patriei noastre socialiste, conform căreia „soarele trebuia să răsară neapărat la vest” în deceniile opt și nouă ale secolului trecut, mulți dintre ei, provenind îndeosebi din spațiul banățean și transilvan, s-au aventurat să fugă spre Germania de Est. În ciuda condițiilor extrem de riscante și vitrege, impuse de trecerea peste șirurile de sârmă ghimpată, de înfruntarea cu întunericul și apele reci ale fluviului, de străbaterea primejdiei rafalelor de armă automată și a terorii survenite în urma posibilei capturări, mulți dintre ei nu s-au lăsat descurajați. Îndemnul și voința comună spre libertate erau atât de mari, încât au depășit teama inhibitorie și au acceptat să înfrunte hazardul necruțător. Astfel că aproximativ 1000 de km de frontieră au simbolizat în anii '80 una dintre cele mai sângeroase și de netrecut stavile „artificiale” pe harta bătrânului continent.

Se presupune că la această frontieră din sud-vestul țării au murit mai mulți oameni decât cei decedați în condiții interne normale. Datele și faptele concrete nu sunt încă pe deplin cunoscute din cauza lipsei de transparență privind misiunea îndeplinită brutal de către trupele de grăniceri și a tăcerii consensuale întronate despre evenimentele întâmplare la granița României cu Ungaria și Iugoslavia, la care arareori jurnaliștii au avut acces în menirea lor de a informa opinia publică internă și externă.

România a fost în întregime înconjurată de țări comuniste. Chiar și presa relativ liberală din Iugoslavia a trebuit să țină cont de sensibilitățile vecinilor din nord, iar, din păcate, trebuie să recunoaștem faptul că, la mare distanță în ani de la răsturnarea puterii dictatorului comunist, atrocitățile petrecute odinioară rămân pe mai departe neștiute în această parte de după fosta Cortină de Fier. Arhivele rămân pe mai departe inaccesibile cercetării, chiar dacă numeroase cereri au fost avansate spre a sensibiliza autoritățile pentru ca accesul la această categorie de documente să poată fi liber și nestânjenit.

Este mai trist faptul că martorii sau membrii familiilor celor uciși cu cruzime și care au rămas în România refuză să depună mărturie incriminatorie, mai simplu fiind procedeul studierii documentelor în Germania, unde mare parte a familiilor fugarilor s-au refugiat în deplină siguranță, o bună parte fiind prezentată ca martor acuzator în volumul de memorii care stigmatizează o stare de fapt și care tinde să lumineze astfel un capitol întunecat al fenomenului transfulgilor din România către lumea liberă de pe continent.

Acest refugiu în masă peste Dunăre a făcut multe victime, oamenii care s-au înecat cu zecile, fiind urmăriți și vânați literalmente de către șalupele grănicerilor, astfel că multe dintre victime au fost îngropate pe malul sârbesc al Dunării unde și astăzi mai există zeci de morminte necunoscute, unde își au odihna veșnică victimele din aceea perioadă de teroare specifică statelor de dincoace de Cortina de Fier. Multe cruci neștiute poartă înscrisții în limba sârbă, acolo unde s-au sfârșit și au fost îngropate aceste victime.

Coautorii acestei cărți, Doina Magheți și Johann Steiner, au reușit printr-o cercetare îndelungată să adune informații din conversațiile purtate atât cu rudele din România, cât și cu cele refugiate în Germania, reușind să ofere o imagine cu totul clară despre acea scurtă perioadă de teroare instalată la granița dintre două popoare vecine și prietene.

Adrian Pop